

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

- Utemeljen 1893 -

ZAGREB, ROCKEFELLEROVA 7
www.hzjz.hr

**PROFESIONALNE BOLESTI
U HRVATSKOJ 2007. GODINE**

Srpanj 2008.

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
SLUŽBA ZA SOCIJALNU MEDICINU
Odjel za medicinu rada

PROFESIONALNE BOLESTI
U HRVATSKOJ 2007. GODINE

Autori:

prim. dr. sc. Vlasta Dečković-Vukres, dr. med.
Mario Hemen, ing.

Srpanj 2008.

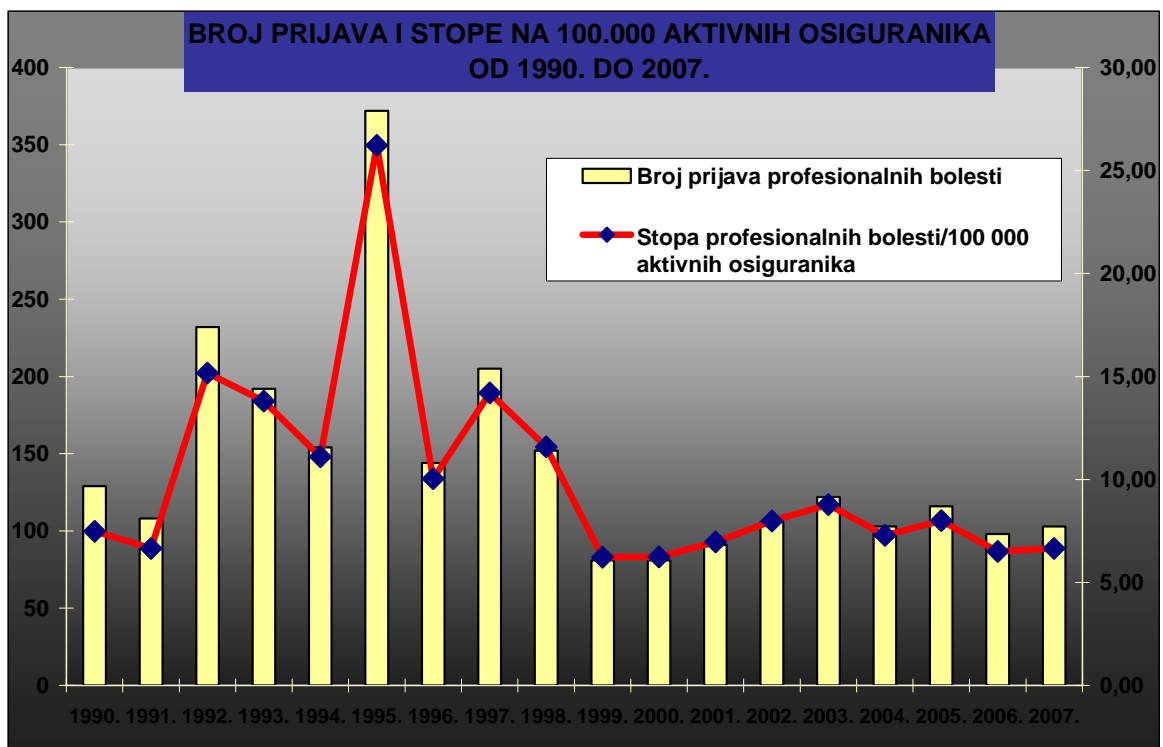
PRIJAVE PROFESIONALNIH BOLESTI U 2007. GODINI

Profesionalne bolesti u Republici Hrvatskoj prate se u skladu s metodologijom Međunarodne organizacije rada (ILO). Podaci se dobivaju iz dva izvora: putem individualnih prijava o profesionalnoj bolesti temeljem Pravilnika o uvjetima i postupku ostvarivanja prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja s osnove ozljede na radu i profesionalne bolesti (NN 32/2003) i prijave specijaliste medicine rada koji je dijagnosticirao i utvrdio profesionalnu bolest. Tijekom 2007. godine Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o listi profesionalnih bolesti (NN 107/2007) lista profesionalnih bolesti u Hrvatskoj usklađena je s listom koja je na snazi u Europskoj uniji.

U razdoblju od 1990. do 2007. godine prijavljeno je 2.589 profesionalnih bolesti. U 2007. godini zaprimljene su 103 prijave profesionalnih bolesti što je 5,1% više u odnosu na 2006. godinu (98).

Kretanje profesionalnih bolesti u Republici Hrvatskoj od 1990. – 2007. godine prikazano je na Slici 1.

Slika 1.

Od svih prijavljenih profesionalnih bolesti u Hrvatskoj najčešće su: oštećenje sluha uzrokovano štetnim djelovanjem buke (23,2%), pneumokonioze (17,7%), oštećenja uzrokovana vibracijama (16,2%), zarazne bolesti (13,9%) i kožne bolesti (11,0%).

U 2007. godini najveći broj profesionalnih bolesti zabilježen je u djelatnosti poljoprivrede, lova i šumarstva (40 prijava), u prerađivačkoj djelatnosti i djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi po 21 prijava, zatim u građevinarstvu 7 prijava i u djelatnosti javne uprave i obrane, obveznog socijalnog osiguranja 4 prijave. Ostalih 10 prijava odnosi se na 7 drugih djelatnosti. (Tablica 1).

Tablica 1. BROJ PRIJAVA PROFESIONALNIH BOLESTI TE STOPA NA 100.000 AKTIVNIH OSIGURANIKA PO PODRUČJIMA DJELATNOSTI U 2007. GODINI

PODRUČJE DJELATNOSTI		Broj prijava profesionalnih bolesti			STOPA NA 100.000 AKTIVNIH OSIGURANIKA U DJELATNOSTI
		Muškarci	Žene	UKUPNO	
UKUPNO HRVATSKA		65	38	103	6,66
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	39	1	40	120,85
B	Ribarstvo	0	1	1	60,39
C	Rudarstvo i vađenje	0	0	0	0,00
D	Prerađivačka djelatnost	12	9	21	7,79
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	0	0	0	0,00
F	Građevinarstvo	7	0	7	7,01
G	Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu uporabu	0	1	1	0,45
H	Hoteli i restorani	0	1	1	2,27
I	Prijevoz, skladištenje i veze	1	1	2	2,47
J	Financijsko posredovanje	0	0	0	0,00
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	1	1	2	1,85
L	Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	1	3	4	3,59
M	Obrazovanje	0	2	2	2,03
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	4	17	21	26,26
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	0	1	1	2,14
P	Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	0	0	0	0,00
Q	Izvanteritorijalne organizacije i tijela	0	0	0	0,00

Ukupna stopa oboljevanja u 2007. je 6,66/100.000 što je malo više u odnosu na 2006. (6,51/100.000). Najviša stopa profesionalnih bolesti s obzirom na djelatnost zabilježena je u djelatnosti poljoprivrede, lova i šumarstva i znatno je veća u odnosu na prethodnu godinu, ali i manja u odnosu na 2005. godinu (2007: 120,85/100.000; 2006: 85,95/100.000; 2005: 129,47/100.000). Na drugom mjestu je ribarstvo sa stopom 60,39/100.000 (u 2006. bez prijave), zatim slijedi zdravstvena zaštita i socijalna skrb sa stopom 26,26/100.000 (2006:21,69/100.000; 2005: 32,66/100.000). Na četvrtom mjestu je prerađivačka djelatnost sa stopom 7,79/100.000 (2006. 12,41/100.000). Građevinarstvo je na petom mjestu (7,01/100.000), a slijede javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (3,59/100.000); prijevoz, skladištenje i veze (2,47/100.000); hoteli i restorani (2,27/100.000); ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti (2,14/100.000); obrazovanje (2,03/100.000); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (1,85/100.000) i trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu uporabu (0,45/100.000) (Tablica 1.).

Tablica 2. BROJ PRIJAVA PROFESIONALNIH BOLESTI PREMA DIJAGNOZAMA IZ LISTE PROFESIONALNIH BOLESTI 2007.

<i>Šifra prema Listi prof. bolesti</i>	<i>Dijagnoze prema Listi profesionalnih bolesti</i>	Muškarci	Žene	UKUPNO
	UKUPNO	65	38	103
28	Oštećenje sluha uzrokovano bukom	10	1	11
29	Bolesti uzrokovane vibracijama (oštećenje mišića, tetiva, kostiju, zglobova, kralješnice, perifernih žila i perifernih živaca)	33	0	33
31	Kronične periartritične promjene (tendovaginitis, epikondilitis, burzitis, sindrom karpalnog kanala) uzrokovane kumulativnom traumom	7	11	18
34	Bolesti uzrokovane ionizacijskim zračenjem	1	1	2
36	Pneumokonioze i/ili druge bolesti uzrokovane mineralnim prašinama	4	0	4
39	Bronhalna astma	1	1	2
41	Trajne promjene na glasnicama (čvorići i/ili fibrozacija vibratomog dijela glasnica)	0	2	2
42	Kožne bolesti	3	7	10
43	Zarazne, parazitarne bolesti i zoonoze zadobivene na poslu pri kojem postoji rizik od kontaminacije	4	14	18
44	Rak različitih organa i organskih sustava	2	1	3

U 2007. najčešće prijavljene profesionalne bolesti su: oštećenja uzrokovana vibracijama (32,0%), zarazne bolesti i kronične periartritične promjene (po 17,5%), oštećenje sluha

uzrokovano štetnim djelovanjem buke (10,7%), kožne bolesti (9,7%), pneumokonioze (3,9%), rak (2,9%) te bolesti uzrokovane ionizacijskim zračenjem, bronhalna astma, trajne promjene na glasnicama (po 1,9%). S obzirom na spol oboljelo je 63% muškaraca i 37% žena. (Tablica 2.).

S obzirom na dijagnoze zabilježene u djelatnostima s najvišom stopom profesionalnih bolesti u 2007. godini, u zaposlenika u poljoprivredi, lov i šumarstvu najčešće su dijagnosticirana oštećenja uzrokovana vibracijama (77,5%) i oštećenje sluha (12,5%). U zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi prevladavaju zarazne bolesti (71,4%) te bolesti uzrokovane ionizacijskim zračenjem, kožne bolesti i rak (ukupno 28,6%). U prerađivačkoj djelatnosti najčešće su zastupljene kronične periartritične promjene (33,3%), oštećenje uzrokovano bukom (23,8%) i kožne bolesti (14,3%). (Tablica 3.)

Profesionalne bolesti u 2007. godini najčešće su bile dijagnosticirane kod radnika koji su na radnom mjestu bili izloženi štetnosti 21 i više godina (45,6%), zatim slijede oni s izloženošću od 16-20 godina (18,4%), 11-15 godina (13,6%), ispod 6 godina (11,7%) i 6-10 godina (10,7%). (Tablica 4).

Tablica 3. Prijave profesionalnih bolesti u 2007. godini po područjima djelatnosti i dijagnozama iz Liste profesionalnih bolesti

Oznaka područja djelatnosti	Spol	Ukupno po djelatnostima	Oštećenje sluha uzrokovano bukom	Bolesti uzrokovane vibracijama	Kronične periartrične promjene	Bolesti uzrokovane ionizacijskim zračenjem	Pneumokonioze i/ili druge bolesti uzrokovane mineralnim prašinama	Bronhalna astma	Trajne promjene na glasnicama	Kožne bolesti	Zarazne, parazitarne bolesti i zoonoze zadobivene na poslu ...	Rak različitih organa i organskih sustava
		Šifra	28	29	31	34	36	39	41	42	43	44
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	U	40	5	31	3	0	0	0	0	0	1	0
	m	39	5	31	3	0	0	0	0	0	0	0
	ž	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
B Ribarstvo	U	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	m	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
D Prerađivačka djelatnost	U	21	5	1	7	0	2	2	0	3	0	1
	m	12	4	1	3	0	2	1	0	0	0	1
	ž	9	1	0	4	0	0	1	0	3	0	0
F Građevinarstvo	U	7	1	1	1	0	1	0	0	3	0	0
	m	7	1	1	1	0	1	0	0	3	0	0
	ž	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G - Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu uporabu	U	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	m	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
H Hoteli i restorani	U	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	m	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
I Prijevoz, skladištenje i veze	U	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
	m	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
	ž	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K - Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	U	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
	m	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	ž	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L - Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	U	4	0	0	3	0	0	0	0	0	1	0
	m	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	ž	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
M Obrazovanje	U	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
	m	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
N - Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	U	21	0	0	0	2	0	0	0	2	15	2
	m	4	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1
	ž	17	0	0	0	1	0	0	0	2	13	1
O - Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	U	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	m	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno	U	103	11	33	18	2	4	2	2	10	18	3
	m	65	10	33	7	1	4	1	0	3	4	2
	ž	38	1	0	11	1	0	1	2	7	14	1

Tablica 4. Prijave profesionalnih bolesti s obzirom na djelatnost i duljinu izloženosti štetnostima u 2007.

Izloženost	Spol	< 6 g.	6-10 g.	11-15 g.	16-20 g.	21 g. <	Ukupno
<i>Djelatnost</i>							
A - Poljoprivreda, lov, šumarstvo	U	0	5	8	7	20	40
	m	0	4	8	7	20	39
	ž	0	1	0	0	0	1
B – Ribarstvo	U	0	0	0	0	1	1
	m	0	0	0	0	0	0
	ž	0	0	0	0	1	1
D - Prerađivačka djelatnost	U	4	2	1	5	9	21
	m	1	2	1	2	6	12
	ž	3	0	0	3	3	9
F - Građevinarstvo	U	2	1	1	0	3	7
	m	2	1	1	0	3	7
	ž	0	0	0	0	0	0
G - Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila	U	0	0	0	0	1	1
	m	0	0	0	0	0	0
	ž	0	0	0	0	1	1
H - Hoteli i restorani	U	0	0	0	1	0	1
	m	0	0	0	0	0	0
	ž	0	0	0	1	0	1
I – Prijevoz, skladištenje i veze	U	0	0	0	1	1	2
	m	0	0	0	1	0	1
	ž	0	0	0	0	1	1
K - Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	U	1	0	0	0	1	2
	m	1	0	0	0	0	1
	ž	0	0	0	0	1	1
L - Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	U	0	0	1	2	1	4
	m	0	0	0	1	0	1
	ž	0	0	1	1	1	3
M - Obrazovanje	U	0	0	0	0	2	2
	m	0	0	0	0	0	0
	ž	0	0	0	0	2	2
N - Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	U	5	3	3	2	8	21
	m	1	0	1	0	2	4
	ž	4	3	2	2	6	17
O - Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	U	0	0	0	1	0	1
	m	0	0	0	0	0	0
	ž	0	0	0	1	0	1
Ukupno	U	12	11	14	19	47	103
	m	5	7	11	11	31	65
	ž	7	4	3	8	16	38

DEFINICIJE

Profesionalnom bolešću smatra se bolest za koju se dokaže da je posljedica djelovanja štetnosti u procesu rada i/ili radnom okolišu, odnosno bolest za koju je poznato da može biti posljedica djelovanja štetnosti koje su u svezi s procesom rada i/ili radnim okolišem, a intenzitet štetnosti i duljina trajanja izloženosti toj štetnosti je na razini za koju je poznato da uzrokuje oštećenje zdravlja.

Profesionalne bolesti dokazuju se pomoću u medicini rada prihvaćenih programa obrade (algoritama), a dijagnostički postupak obuhvaća:

- 1) radnu anamnezu i dokazivanje povezanosti bolesti i izloženosti pri radu;
- 2) kliničku sliku s pojavom oštećenja funkcije i/ili morfologije organa ili organskih sustava za koje je poznato da je određena radna štetnost može uzrokovati;
- 3) pozitivne nalaze dijagnostičkih metoda koje mogu objektivizirati to oštećenje.

Prisutnost štetnosti utvrđuje se:

- 1) procjenom opasnosti ili na drugi način koji omogućava da se sa sigurnošću utvrdi prisutnost štetnosti,
- 2) određivanjem intenziteta (mjerenjem, neposrednim uvidom u uvjete rada ili na drugi način koji omogućava da se sa sigurnošću utvrdi intenzitet štetnosti) i trajanja izloženosti toj štetnosti.

Bolesti koje se smatraju profesionalnim bolestima utvrđuju se zakonom o listi profesionalnih bolesti.

Literatura

1. Godišnje izvješće o profesionalnim bolestima za 2007. godinu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo – interni podaci srpanj 2008.
2. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis 1996 – 2006. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Zagreb, 1997 - 2007.
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o listi profesionalnih bolesti. NN 107/2007
4. Zakon o listi profesionalnih bolesti (NN 162/98)
5. Izvješće o stanju i radu u zdravstvu Republike Hrvatske 1990 – 1994, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb 1991 - 1995.